

EGYETEMISTA NEMZETŐRSÉG FEGYVERSZERZÉSE PÁPÁRÓL

V. MÉSZÁROS GYULA

(Részlet a szerző „A II-ik Magyar Forradalom és Szabadságharc 1956-ban Pápán és környékén” című, a közeljövőben megjelenő könyvéből)

Október 29-én a Soproni Erdészeti Egyetem hallgatói igyekeztek fegyvert szerezni. Így kerültek az Egyetem „Nemzetőrei” kapcsolatba a 32-ik pápai lövész hadosztály katonáival. Erről Dr. Vancsura a következőket írja: „Sopronban a hallgatókból álló nemzetőrség még mindig csak részben volt felfegyverezve.

A Forradalmi Bizottságtól többen kaptunk megbízást arra, hogy próbáljunk fegyvereket szerezni. Ezek a próbálkozások úgy történtek, hogy próbáltuk felderíteni, hogy melyik fegyveres alakulat szimpatizál a forradalommal, azt megkerestük és kértünk tőlük segítséget.

Elővigyázatossági okokból megbízólevelet vagy más erre utaló iratot nem vittünk magunkkal, és rendszerint kerülővel, mellékatagon közlekedtünk, mert a szovjet katonai ellenőrzés veszélye fennállt. Engem azon a napon egy autóval Pápára küldtek az ottani katonai alakulathoz. Az egyik soproni textilgyár autóját kaptuk meg az útra. A város szélén volt a magyar laktanya, közvetlen mellette a szovjet. A két alakulat farkasszemet nézett egymással. Az alakulat valóban átállt a forradalom oldalára. A tisztek éppen azzal voltak elfoglalva, hogy új rangjelzéseket varrtak fel az egyenruhájukra. Barátságos beszélgetés, kölcsönös információcsere volt, de fegyvereket itt sem kaptunk, így üresen tértünk vissza Sopronba” (1).

A következő napon a soproniak azonban már sikerrel jártak, mert sikerült fegyvert szerezniük Pápáról.

A Vancsura Rudolf-féle soproni fegyverszerzési akció után, 30-án Pápáról is szereztek fegyvert a Soproni Egyetem hallgatói, Gácsi Vendel IV éves erdőmérnök-hallgató előzőleg motorkerékpárral Pápán járt a fegyverkezés érdekében, majd visszatért Sopronba, ezt követően telefonáltak a pápai laktanyába fegyverek ügyében, és ezek után indultak el Pápára fegyverekért. Kiss Mózes, volt soproni pártbizottsági gépkocsivezető szerint: „30-án reggel a soproni pártbizottság zöld Pobeda személygépkocsijával indultak az »Erdészeti Főiskoláról« Magyar Pál főhadnagy, Gácsi Vendel és egy fő Pápára megérkezve, ők mind a hárman felmentek a parancsnokságra Moór ezredeshez, én egészen 17 óráig vártam rájuk. Amikor ezidőtájt lejöttek 3 tehérgépkocsival egy 8-10 km-re lévő raktárhoz (acsádi lőszerraktár - M. Gy.) mentünk, ott én távolabb a raktártól megálltam a személygépkocsival, ők valamit felraktak a gépkocsikra, innen visszamentünk a laktanyába és onnan késő esti órákban indultunk vissza Sopronba” (2).

Gácsai ismerte Moór Ferenc ezredes, aki a bírósági tárgyaláson következőképpen emlékezett a történetekre: „A délelőtti órákban egy határőr főhadnagy, egy határőr őrmester és egy civil személy (Gácsai Vendel - M. Gy.) jelentek meg a laktanyában, mondták, hogy Janzával (Károly - honvédelmi miniszter - M. Gy.) beszéltek és Janzának az a parancsa, hogy részükre, illetve a Határőrség adjanak ki fegyvereket” „Én ekkor mind a két személyt elzavartam azzal, hogy nem adok ki fegyvert. Amikor Győrből hazaérkeztem, újra hozzám jött a határőr őrmester és a civil ismét kérték a fegyvereket, én mondtam nekik, hogy erre nincs utasításom., majd felhívtam »K«-vonalon a Honvédelmi Minisztériumot. Szűcs (Miklós - M. Gy.) ezredessel beszéltem, ő mondta, hogy Janza altábornagy parancsa, ki kell adni a fegyvereket, a karhatalmat fel kell fegyverezni.

Ekkor én közöltem a »Katonai Forradalmi Tanácskal«, amely szintén hozzájárult ehhez, a határőr 2000 db fegyvert kért, 500 db-ot adtunk ki részükre. Ezzel egy időben 100 db fegyvert Simon őrnagynak, a pápai karhatalomnak adtunk ki” (3).

Máshol Moór azt mondja, hogy „éjjel Simon őrnagy szemtelen (sic!) követelő hangnemben hívott fel telefonon és követelte a 100 fegyver kiadását, ezért adtam ki azt kb 23 óra felé” (4).

Márton Mátyás szerint Moór ezredes Mikes József hadtestparancsnokot hívta fel telefonon - ami hihetően is hangzik, mert ő volt Moór közvetlen előljárója -, aki engedélyezte a fegyverek kiadását.

Bokor József őrnagy, a hadosztály politikai helyettese szerint „október 29.-én egy »CS« (Szűcs - M. Gy.) betűvel kezdődő nevű ezredes felhívott minket távbeszélőn, hogy a határőrségnek fegyvert kell adni, ezt én Moórnak jelentettem. Ő visszahívta a hadtestet, ekkor én jelen voltam... A telefonbeszélgetést követő másnap reggel ismét felhívott az ezredes a H.M.-ből és mondtotta, hogy a fegyvereket ki kell adni, mert megbeszélték Szalva (Mihály-M.Gy.) ezredessel” (5). Szalva az egész határőrség parancsnoka volt.

Bagyinszki János őrnagy a 92-ik lövész ezred parancsnok következőképpen mondja el a fegyverek kiadását: „Lukács főhadnagy a fegyverzeti főnök jött hozzám és jelentette, hogy a hadosztálytól parancsot kapott, hogy a soproniak részére fegyvereket adjon ki - ezen parancsot a hadosztály fegyverzeti főnökétől kapta - Én azt mondtam, hogy nincs jogunk az »M« készlethez nyúlnunk, nem adjuk ki. Későbbiek során Lukács hozott Moór aláírásával egy utalványt, ennek alapján az »M« készletből a 1094 (lövészezred - M. Gy.) alakulat anyagából ki is lett adva a fegyver, amit a határőr hadnagy (sic!) és egy törzsőrmester, valamint egy civil szállított el gépkocsival. Ekkor engem úgy tájékoztattak, hogy ezen fegyverekből az egyetemistákat fegyverezik fel, akik a Határőrséget fogják erősíteni”

Pintér főhadnagy szerint a hadosztály fegyverzeti főnöke, Lukács főhadnagy személyesen adta ki (6) a fegyvereket a Soproni Egyetem küldöttségének.

Pápáról a Soproni Egyetemre 400 db puskát, 100 db géppisztolyt, 2 db golyószórót szállítottak, 1 db géppuskát, 30-40 pisztolyt, 5000 db kézigránátot, 1 javadalmazás lőszerrel szállítottak (7). A fegyvereket Szíjj Ferenc és Rába Antal

egyetemi hallgatók vették át, és ezekkel a fegyverekkel fegyverezték fel a soproni egyetemi zászlóalj egy részét.

Ez a fegyverkiadás képezte a Moór Ferenc elleni per egyik fő vádpontját.

Jegyzetek

- (1) Dr. Vancsura Rudolf: Tankok az Egyetem előtt. Sopron 1956. Erdészettörténeti Közlemények XXIX. sz. 18.o.
- (2) Hadtörténeti Levéltár: (Továbbiakban H.L.) Győri Katonai Bíróság Külön Tanácsa B.I. 81/1958. Moór Ferenc tartalékos ezredes és társainak pere, továbbiakban Moór per. Tárgyalási jegyzőkönyv. II-ik kötet 196. és 206. o.
- (3) H.L.: Moór per Tárgyalási jegyzőkönyv II.-ik kötet 151, 152.o.
- (4) H.L.: Moór per Tárgyalási jegyzőkönyv II-ik kötet 154.o.
- (5) H.L.: Moór per Tárgyalási jegyzőkönyv II-ik kötet 192-208.o.
- (7) H.L.: Moór per Veszprém megyei Rendőrkapitányság Politikai Nyomozó osztály I. kötet 333.o.